בעזהשי"ת

פניני מנחם

שיעורי הגה"צ אבד"ק לובלין שליט"א

פרשת לך לך תשפ"ז

גליון ג'

וביום השביעי שבת וינפש

אויסנוצן די מתנה טובה שבת קודש

מורי ורבותי, הנה מה טוב ומה נעים, מיר גרייטן זיך צו דעם שבת קודש הבא עלינו לטובה. און שבת איז דאך תחילה למקראי קודש וויל איך אנהייבן מיט א ווארט וואס איך האב זוכה געווען צו הערן פון איינער פון די שומעי השיעור וואס האט מיך געפרופן די וואך, און ער האט מוסיף געווען אויף א ווארט וואס מיר האבן געהאט געזאגט בהקדם פון א ווארט פונעם הייליגן בעל שם טוב הקדוש.

שבת וינפש

דער בעל שם הקדוש זאגט א מורא'דיגע זאך: "כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ וביום השביעי שבת וינפש" (שמות לא, יז). און די גמרא (ביצה טז.) פירט אויס אויף וינפש, וואס טייטשט "וינפש"? אז "כיון ששבת ווי אבדה נפש". וואס מיינט דאס "ווי אבדה נפש"?

מיר ווייסן אז שבת קודש איז מען זוכה צו די לעכטיגע מתנה פון דעם אור פניך עלינו אדון נשא, מ'איז זוכה צו דעם אור פני מלך חיים, **מ'איז זוכה צום נשמה יתירה וואס עס קומט אראפ א ספעציעלע אור פונעם עולם העליון, און יעדער איד איז צו דעם זוכה**, און מ'וועט דערהויבן אין דעם שבת קודש, "ויברך אלקים את יום השביעי" (בראשית ב, ג), "ברכו במאור פניו" (מדרש בר"ר יא, ב). און יעדע איד וועט נתרומם ונתעלה אינעם שבת קודש.

נח דא הוא שבת

אבער שבת קודש, האבן מיר דאך פאריגע וואך גערעדט וואס שטייט אין זוהר הקדוש (ח"א נט:, ובתיקו"ז תי' כא נד:) אויף נח איש צדיק (בראשית ו, ט), אז נח דא הוא שבת. וואס יעדער איד איז זוכה אז שבת איז ער א איש צדיק תמים היה בדורותיו. אבער ס'קומט א זמן פון "ויחל נח" (בראשית ט, כ), ס'קומט מוצאי שבת קודש און די נשמה יתירה גייט צוריק ארויף, אזוי ווייט אז חז"ל (תוספות ביצה לג: ד"ה כי) האבן מתקן געווען אז מ'דארף זיך בארואיגן, און וועגן דעם שמעקט מען בשמים מוצאי שבת ביי הבדלה, כדי מ'זאל זיך בארואיגן פון די הסתלקות פון די נשמה יתירה, און ס'וועט "ויחל נח", מ'גייט צוריק צו די ימי חול.

אויסנוצן די מתנה טובה

האט דער בעל שם הקדוש געזאגט (הובא בספר בעל שם טוב בשם הספר זכרון זאת בהשמטות לפ' תשא ד"ה וביום), "וינפש", "ווי אבדה נפש", דאס גייט דאך ארויף אויף דעם זמן מוצאי שבת ווען די נשמה יתירה גייט ארויף. אויב אזוי פארוואס דערמאנט מען עס שוין פרייטאג צונאכטס? דיה לצרה בשעתה (ברכות ט.) וואלט מען עס ערשט געדארפט דערמאנען מוצאי שבת. האט דער בעל שם הקדוש געזאגט, אז מ'דערמאנט דעם איד, און מ'איז אים מעורר, זאלסט וויסן ווי אבדה נפש, ווייס די לעכטיגקייט וואס דו האסט יעצט, פארשטיי די מתנה וואס דו האסט יעצט, און נוץ עס אויס, ווייס אז ס'וועט קומען א רגע וואס עס וועט זיין "ווי אבדה נפש".

האט דער חשוב'ער איד פון די שומעי השיעור מוסיף געווען, און באמת איז עס א מורא'דיגע קשיא. מיר זענען דאך

און יעדער איד איז זוכה צו די נשמה יתירה

יעצט אין חודש חשון, און לויט ווי מיר האבן געשמועסט פאריגע וואך אז ס'איז נאך מרחשין שפוותא.

יושבת וממתנת עד כלות השבת

און אין די הושענות וואס מ'זאגט ווען סוכות געפאלט אין שבת קודש אום נצורה כבבת, דערמאנט מען דארט אזוי: "הושענא יושבת וממתנת עד כלות השבת הושענא". וואס איז דאס טייטש "יושבת וממתנת עד כלות השבת"? מען ווארט דען אז דער שבת זאל ארויסגיין, און ממש אלע שטעלן זיך אויף דעם. דאס איז א שבח, אז א איד קען שוין קוים ווארטן ווען ס'וועט זיין דער זמן, א איד קען שוין קוים ווארטן ווען מ'פוצט זיך אפ פונעם שבת, ווען מ'טראגט זיך אפ פונעם שבת, ער זאל שוין קענען צוריקגיין צו די ימות החול? און דאס דערמאנט מען אין סוכות ביי די הושענות ווען מ'וויל דערמאנען זכותים מעורר צו זיין רחמים ורצון, דערמאנט מען דאס?

נאר מיט דעם פשט פונעם בעל שם הקדוש קומט אויס א געוואלדיגע זאך, אז מיר בעטן אין דעם זכות, וואס מיר דערמאנען פרייטאג צונאכטס "ווי אבדה נפש", אז מיר זאלן אויסנוצן דעם לעכטיגן טאג.

"יושבת וממתנת עד כלות השבת" מיינט אז ווען ס'קומט אריין דער שבת און מ'דערמאנט שוין אז ס'גייט קומען דער כלות השבת, **און ווי חשוב און ווי טייער און ווי הייליג דער שבת קודש איז, אז מיר דערמאנען שוין יעצט אז ס'וועט קומען א מינוט, און מ'וועט פארלירן די מתנה טובה. און אויף דעם בעט מען אז בזכות זה זאל זיין הושענא.** איך וויל געבן פאר דעם איד דא א ישר כח ברבים.

ביני ובין בני ישראל אות היא לעולם

די עונג וואס מען קען שפירן אינעם שבת קודש

ס'איז געווען א מעשה ביים הייליגן הפלאה מיט זיין ברודער דער רבי ר' שמעלקא מ'ניקלשבורג. זייער מאמע פלעגט זאגן, איך האב איין קינד וואס בענטשט נישט, און איין קינד וואס זאגט נישט קיין המפיל. איינער האט קיינמאל נישט געגעסן, און איינער איז קיינמאל נישט געשלאפן. אזוי האט זי מגדיר געווען אירע קינדער.

ס'איז געקומען פרייטאג צונאכטס, האבן זיי געשפירט עפעס אזא מורא'דיגע הארה, אזא קדושה, אזוי ווי יעדער שפירט, יעדער לויט זיין מדריגה, "ויברך אלקים את יום השביעי", ברכו במאור פניו, וואס דאס איז א פלאם, און א לעכטיגקייט. האבן זיי געוואלט זען אויב זיי דמיון'ען נאר, אדער איז עס טאקע א מציאות וואס דאס שפירט מען אינעם שבת קודש.

זענען זיי געגאנגען, און זיי האבן גענומען א פשוט'ן מיטוואך, און זיי האבן אפגעמאכט אז זיי גייען היינט נאכמאכן די זעלבע זאך וואס זיי טוען פרייטאג. מ'האט זיך אראפגעלייגט ביי חצות, מ'איז אויפגעשטאנען, מ'האט זיך גענומען די נעגל, מ'איז געגאנגען אין מקוה, מ'איז געגאנגען מיט די פרישע וועש, מ'איז אהיימגעקומען, און זיי האבן זיך אנגעטון די ווייסע בגדים.

דעמאלטס איז מען געגאנגען אלעמאל שבת מיט בגדי לבנים, און בפשטות איז עס דאך א הלכה אין שולחן ערוך (באר היטב או"ח סי' רסב סק"ד) אז מ'דארף גיין שבת מיט ד' בגדי לבנים, און וועגן דעם איז דא א קפידא אז מ'זאל גיין שבת מיט א ווייסע ווסטל, כדי עס זאל זיין עקסטערע בגדי לבנים וואס מ'טוט נישט אן א גאנצע וואך. בימי הבעל שם הקדוש איז יעדער געגאנגען מיט בגדי לבנים. און ס'איז באקאנט אז ביי די גרויסע אוסטילע חתונה האט מען געזאגט אז ס'איז געווען צוויי הונדערט פון די תלמידי בעל שם הקדוש מיט די ווייסע דזשיבעסעס (בעקיטשעס). און אפילו היינט אין ארץ ישראל, גייט קיינער נישט פון די עכטע ירושלימע אידן מיט א שווארצע בעקיטשע, מ'גייט מיט א גאלע קאפטן.

עכ"פ בגדי לבנים איז א הלכה, און דעמאלטס אין יענע צייטן האט מען זיך אויך אנגעטון די ווייסע בעקיטשעס, און זיי האבן געשפירט די זעלבע זאך וואס זיי שפירן יעדן פרייטאג צונאכטס. און מען קען זיך פארשטעלן זיי זענען געווארן זייער צובראכן. זענען זיי געגאנגען צום גרויסן מגיד (מ'מעזריטש), און זיי האבן אים פארציילט די גאנצע מעשה. האט דער גרויסער מגיד זיי געפרעגט צו זיי האבן זיך אנגעטון די בגדי שבת. האבן זיי געזאגט אז יא. האט ער זיי געזאגט אז די בגדי שבת דאס ברענגט אריין די קדושה אינעם

◄ המשך בעמוד י

ולא תאמר אני העשרתי את אברם

זיין דבוק אינעם אויבערשטן אפילו מיט א שפע טוב

און יעצט וועלן מיר אריינגיין אין די וואכעדיגע סדרה. די וואכעדיגע סדרה איז דאך ממש יסודות, ווייל אונז ווייס מיר פון בעל שם הקדוש (פ' יתרו אות נז ד"ה שמעתי בשם הכתר תורה פ' יתרו, ובליקוטים על תהלים אות צג ד"ה דברך בשם הבית אהרן אבות) און פון נאך, אז די תורה הקדושה איז געווען אין עבר און איז אין הווה, אז דער רבונו של עולם רעדט צו אונז מידי שבת בשבתו, **און דער רבונו של עולם זאגט פאר יעדן איד די וואך "ויאמר ה' אל אברם לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך"** (בראשית יב, א), גיי צו דארט וי איך וועל דיר ווייזן. און וואס לערנט עס אונז? וויאזוי זעמיר זיך אונז מקשר מיט דעם? און וואס איז דער "כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזבו" (משלי ד, ב), אז יעדן שבת ווען מיר ליינען די סדרה, און ווען מ'לערנט די סדרה, וויאזוי זענען מיר עס מקשר צו אונז? און וואס וויל מיט דעם דער רבונו של עולם פון אונז? מ'רעדט דאך דא אויבן אויף פון די אבות הקדושים, אויב אזוי וואס פאר א שייכות האט דאס מיט אונז?

יש מנהיג לכירה

פאר איך וועל אריינגיין און אביסל מסביר זיין. וויל איך קודם גיין צו א באקאנטע מדרש (בר"ר לט, א), יעדער קען דאס, אז אברהם אבינו איז ארומגעגאנגען, און אברהם אבינו האט געזאגט, "אי אפשר לבירה בלא מנהיג". ער האט געזען א בירה דולקת אז ס'ברענט א פייער. האט ער געפרעגט מי בעל הבירה?

לאמיר אביסל פארשטיין די מדרש כדי מ'זאל פארשטיין וואס דער מדרש זאגט. און לכאורה ווייזט פון דעם אויס אז אברהם אבינו איז געווען דער וואס האט ממציא געווען דער מציאות הוי' אויף די וועלט. אברהם אבינו איז ארומגעגאנגען און ער האט געזען א לעבעדיגע וועלט, א לעכטיגע וועלט. ער האט געזען די גאנצע בריאה כבודו מלא עולם. ער האט געזען די בעלי חיים, ער האט געזען אלע מינע מענטשן, ער האט געזען די הרים והגבעות. און ער האט געפרעגט, "מי בעל הבירה?" וועט איז דער בעל הבירה? ער האט געזוכט, ווייל ער האט פארשטאנען אז ס'מוז זיין א בעל הבית אויף דעם. **ער האט פארשטאנען אז א בנין בויעט זיך נישט פון זיך אליין, און ער האט פארשטאנען אז א בנין עולם בויעט זיך נישט פון זיך אליין.** קודם האט ער געמיינט אז ס'איז די זון, און נאכדעם האט ער געמיינט אז ס'איז די לבנה, ביז ווי לאנג ס'איז געווען הצין עליו בעל הבירה. דער אייבערשטער האט אריינגעשיינט, און דער אייבערשטער האט געזאגט, "אני הוא בעל הבירה." דאס איז די לשון פונעם מדרש, איך בין דער בעל הבירה.

ער האט פארשטאנען אז א בנין בויעט זיך נישט פון זיך אליין, און ער האט פארשטאנען אז א בנין עולם בויעט זיך נישט פון זיך אליין.

איך וויל אייך זאגן אז איך מוטשע מיך שוין דא זייער לאנג מיט א געוואלדיגע קשיא, און איך האב נישט זוכה געווען עס צו פארשטיין, און א קשיא אז ס'האט נישט קיין תירוץ ברענגט מען נישט ארויף די קשיא. אבער לאמיר אייך דאך זאגן וואס די קשיא איז דא.

דור המכול

די וועלט איז באשאפן געווארן "בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ" (בראשית א, א), און לאמיר זאגן זעקס הונדערט יאר שפעטער, איז געווען דער מבול, און דער מבול האט פארשוועמט די גאנצע בריאה, און ס'איז געבליבן "וישאר אך נח ואשר אתו בתבה" (בראשית ז, כג). ס'איז געווען מיליאנען מיליאנען מענטשן, און ס'איז געבליבן נאר נח מיט זיינע קינדער, און דארט האט זיך אנגעהויבן א נייע וועלט.

דור הפלגה

און נאכדעם איז אריבערגעגאנגען נאך בערך א דריי הונדערט יאר, איז געווען א דור הפלגה. און מען דארף גוט מסביר זיין וואס די חטא פון די דור הפלגה איז געווען, ווייל לכאורה אויבן אויף פארשטייט מען עס נישט, ווייל דער פסוק שמועסט עס נישט אויס מיט דעטאלן, אבער למעשה איז געווען א געפערליכע חטא, און דער אייבערשטער איז אליינס אראפגעקומען (בראשית יא, ה). און דער אייבערשטער האט זיי צעשפרייט אויף דער גאנצער וועלט, און ס'איז געווארן פון דארט שבעים לשונות (ילקוט שמעוני, פרשת נח, רמז סב), און ס'איז צעשטערט געווארן זייער

פלאן פון "הבה נבנה לנו עיר ומגדל" (בראשית יא, ד), כדי צו ארויפגיין אין הימל. און ווי די גמרא (סנהדרין קט.) ברענגט אראפ די כמה כתות וואס איז געווען דארט: איינער האט געוואלט גיין צוהעלפן דעם רבונו של עולם, איינער האט געוואלט איבערנעמען די הנהגה, און איינער האט געוואלט פשוט ווייל איינמאל נאך אזויפיל און אזויפיל יארן קומט אראפ א מבול, ווייל דער מרזב אויבן ווערט אויסגענוצט, האבן זיי געוואלט גיין פארריכטן דעם מרזב כדי ס'זאל נישט קומען קיין מבול.

נח מיט שם האבן געלעבט אינעם דור המבול און זיי האבן איבערגעלעבט דעם דור הפלגה. לויט וויאזוי דער סדר עולם רבה (פרק א') ברענגט אראפ, האט נח נאך געלעבט צען יאר נאכ'ן דור הפלגה. ער מאכט דארט דעם גאנצן חשבון, ווי אלט איז אברהם אבינו געווען ווען ס'איז געווען דער דור הפלגה? לויט'ן סדר עולם איז ער געווען אכט און פערציג יאר אלט.

ניסים גילויים אויף די וועלט

די התגלות וואס איז געווען בימי נח און בימי דור הפלגה איז נישט געווען בהסתר, נאר ס'איז געווען א התגלות בגלוי. און שם האט אלעס איבערגעגעבן פאר אברהם אבינו, אזוי ברענגט אראפ די רמב"ן (בדרשות ריש דרשת תורת ה' תמימה), און אברהם האט שוין מיטגעלעבט מיטן דור הפלגה, און ער האט געזען וואס דער רבונו של עולם האט געטון. ביים דור המבול האט מען געזען אז דער אייבערשטער האט געווארנט ס'גייט קומען א מבול, הונדערט צוואנציג יאר האט נח געבויט די תיבה, און ס'איז פארשוועמט געווארן את כל היקום, אלעס. און נח האט דאס איבערגעגעבן פאר זיינע קינדער, און זיי האבן דאס ווייטער איבערגעגעבן, און אברהם אבינו האט פון דעם געוואוסט. דער חתם סופר ברענגט עס אראפ בפירוש אין א תשובה (יו"ד סימן שנו) בשם דעם רמב"ן, אברהם אבינו האט פון אלעם געוואוסט.

וואס איז די קשיא

און יעצט פרעגט אברהם אבינו, "מי בעל הבירה?" ביי די דור הפלגה האט מען געזען אז ס'איז געווען שפה אחת (בראשית יא, א), ס'איז געווען איין שפראך, איין פאלק, און מ'האט געזען ווי זיי זענען צושפרייט געווארן, און מ'האט געזען ס'איז געווען דארט שבעים לשונות, און מ'האט געזען אז דער רבונו של עולם האט צושטערט זייערע פלענער. און אברהם אבינו האט דאס אלעס נישט געזען? אברהם אבינו האט דאס נישט געוואוסט? שם האט דאך איבערגעגעבן פאר אברהם אבינו אלעס וואס איז געווען אין די תיבה, און ער האט אים איבערגעגעבן די נסים וואס איז געווען אין די תיבה **אויב אזוי וואס איז זיין קשיא דא מי בעל הבירה.**

לאמיר אביסל פארשטיין: אין די תיבה זענען אריינגעגאנגען אלע בעלי חיים, און פון די כשר'ע זענען אריינגעגאנגען זיבן. און די תיבה איז געווען מיט א מאס, דריי הונדערט אמות לאנג. אזוי ווי לאמיר זאגן ווי א בלאק. און אין דעם זענען אריינגעגאנגען טויזנטער טויזנטער בהמות מיט חיות, מיט אלע קריכעדיגע, אלעס איז אריינגעגאנגען אין דעם. און מ'האט געלעבט דארט א גאנצע יאר. און ס'איז געווען דארט א פרידזשידער? ווי האט מען געהאלטן די עסן פריש? ס'איז געווען דארט א צהר תעשה לתיבה (בראשית ו, טז), ס'איז געווען דארט א פענסטער, אינדרויסן האבן דאך נישט משמש געווען די זון מיט די לבנה (רש"י בראשית ח, כב, ד"ה ויום), אויב אזוי ווי איז אריינגעקומען אין אלע דריי שטאקן לעכטיגקייט? איז דאך געווען אין די תיבה ניסים גילויים, און אין די תיבה איז געווען שם און נח, און זיי האבן דאס איבערגעגעבן פאר אברהם אבינו.

יעדער האט געוואוסט אז ס'איז דא א רבונו של עולם

און וואס טייטש "מי בעל הבירה"? וואס מיינט ער מיטן פרעגן אזא קשיא "מי בעל הבירה"? און אין די וואכעדיגע סדרה זעט מען אז אברהם איז געווען א תלמיד פון שם, ומלכי צדק מלך שלם (בראשית יד, יח), און אברהם אבינו איז געגאנגען צו אים, און ער האט אים געגעבן מעשר מכל.

אויב אזוי וואס איז די שאלה וואס אברהם אבינו האט געפרעגט "מי בעל הבירה", ביז הציץ עליו בעל הבירה, אז דער אייבערשטער האט אים געדארפט זאגן "אני הוא בעל הבירה"? די גאנצע וועלט האט דאך געוואוסט אז ס'איז דא א רבונו של עולם. דער דור הפלגה האט געוואוסט אז ס'איז דא א רבונו של עולם, ווייל זיי האבן דאך מיטגעלעבט א מבול, און זיי האבן געוואלט ארויפגיין אין הימל. **אז זיי גלייבן נישט ס'איז דא א רבונו של עולם, וואס דארפסטו ארויפגיין אין הימל און איבערנעמען די הנהגה? ס'איז דאך נישט דא לויט דיין חשבון, זיי זענען דאך מינים ואפיקורסים, נאר וואס דען יעדער האט געוואוסט אז אין עוד מלבדו.** און וואס איז געווען די שאלה געווען פון אברהם אבינו.

וויל איך אייך זאגן, מורי ורבותי, פאר איך וועל אריינגיין אינעם עומק הענין, וועלן מיר אביסל דורכגיין אין די וואכעדיגע סדרה אפאר ענינים וואס איז ממש, איך זאג אייך, יסודי היסודות כדי צו וויסן כדת מה לעשות.

עשרה נסיונות נתנסה אברהם אבינו

דער אייבערשטער האט געזאגט פאר אברהם אבינו, ס'הייבט זיך אן די עשרה נסיונות, אזוי ווי ס'שטייט אין די משנה (אבות פ"ה מ"ג) עשרה נסיונות נתנסה אברהם אבינו. און וועלכע נסיון איז געווען דער ערשטער איז א גרויסע מחלוקת (רמב"ם, רבינו יונה), אבער לך לך איז געווען איינע פון די גרויסע נסיונות. אזוי ווייט, אז די לעצטע נסיון וואס אברהם אבינו

האט געהאט איז געווען ולך לך אל ארץ המוריה (בראשית כב, ב), ארויפצוגיין נעמען יצחק אויף די עקידה, עקידת יצחק ברחמים תזכור. דאס איז געווען לכאורה דער גרעסטער נסיון.

וועלכע לך לך איז געווען שווערער

אבער אין מדרש (בר"ר לט, ט, בר"ר נה, ז) איז דא א איסתפקתא וועלכע נסיון איז געווען א גרעסערע נסיון. דער מדרש זאגט אזוי, אמר רבי לוי, צוויי מאל שטייט לך לך: לך לך מארצך, און ס'שטייט ולך לך אל ארץ המוריה, ואין אנו יודעים איזו חביבה, אם השניה אם הראשונה. וועלכע איז געווען א שטערקערע נסיון, צו לך לך מארצך, צו די ולך לך אל ארץ המוריה. א איסתפקתא, און די מדרש קלערט אריין אין דעם. און די מדרש פירט טאקע אויס, אז אזוי ווי ס'שטייט דארט אל ארץ המוריה, איז א סימן הוי שניה חביבה מן הראשונה.

לאמיר פארשטיין דעם נסיון פון לך לך, און נאכדעם וועלן מיר אריינגיין און פארשטיין די מדרש וואס פאר א דמיון עס איז איינס צום צווייטן. דער אייבערשטער האט געזאגט פאר אברהם אבינו, "לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך ואעשך לגוי גדול ואברכך ואגדלה שמך והיה ברכה" (בראשית יב, א, ב).

ברכת הבנים

לאמיר זען וואס דער רבונו של עולם זאגט אים אלס צו. ווי אלט איז אברהם אבינו געווען יעצט? זאגט די תורה (שם שם, ד), חמש שנים ושבעים שנה, ער איז פינף און זיבעציג יאר אלט, און אברהם אבינו האט נאך נישט זוכה געווען צו קיין זרעא חיא וקיימא, ער האט נאך נישט זוכה געווען צו קיין קינדער. און דער אייבערשטער זאגט אים, דא קענסטו נישט זוכה זיין צו קינדער, אבער אז דו וועסט אוועקגיין מארצך וממולדתך ומבית אביך, דארט וואו דו וועסט אנקומען, גייסטו זוכה זיין צו קינדער.

וואס איז די נסיון

קען מיר איינער מסביר זיין וואס איז דער נסיון? מ'וועט זאגן פאר איינעם, לא עלינו, וואס האט נישט קיין קינדער, אז דו וועסט מופן אויף קאנאדע, אדער אז דו וועסט מופן אויף ארץ ישראל, אדער דו וועסט מופן קיין אויסטראליע, וועסטו זוכה זיין צו א קינד, איך זאג אייך צו, **אז ער וועט נעמען דעם ערשטן פליגער און ער וועט פארן.** וואס איז זיין תכלית אין לעבן? דער גאנצער תכלית אין לעבן איז מעמיד צו זיין דורות ישרים ומבורכים. וואס וועט זיין די תכלית אז ער וועט זיצן דא אין זיין היימשטאט מיט זיינע חברים, און ער וועט זיך עלטערן אן קינדער, דאס איז דען א נסיון?

ברכת ה' היא תעשיר

און נאכדעם זאגט דא רש"י (שם שם, ב, ד"ה ואברכך), "ואברכך בממון". אז ער גייט זוכה זיין צו א גרויסע געוואלדיגע עשירות. יעדער איינער וויל זוכה זיין צו עשירות. דאס איז א תשוקה וואס קינד און קייט האט. **יעצט איז דא די גרויסע הגרלה, יעדער איינער לויפט און קויפט, און יעדער זאגט צו פארשידענע קבלות פארן רבונו של עולם וואס ער גייט אלס טון מיט די געלט, און וויאזוי ער גייט אלס גליקליך מאכן דעם רבונו של עולם.** וועט מ'וועט זאגן פאר א איד וואס מוטשעט זיך מיט פרנסה, מ'וועט זאגן פאר א איד וואס האט נישט קיין געלט, אז דו וועסט זיך אריבערציען אויף ארץ ישראל, גייסטו באקומען א מיליאן דאלאר א יאר. איך זאג אייך, ער גייט נעמען די ערשטע פליגער און אהינפארן דארט וואוינען. איז דאס דען א נסיון?

א הכתרה אומזינסט

און ואגדלה שמך? אויף וואס דען ארבעט יעדער איינער? אז מ'זאל רעדן פון אים, און מ'זאל שמועסן פון אים, און מ'זאל אים אויפהייבן, און מ'זאל אים זען, אדרבה פוק חזי מאי עמא דבר? מ'וועט זאגן פאר א מענטש **אז דו פארסט פון דא קיין אויסטראליע, באקומסטו א גרויסע רבנות, פינף הונדערט מתפללים.** ער וועט אפילו נישט פאר איין רגע טראכטן, ער וועט זאגן, "נע, אהער אהין" און איך זאג אייך צו, אז ער וועט נעמען דעם ערשטן פליגער און ער וועט זאגן, "איך בין עס מקבל, אפילו ס'איז שווער," אבער ער איז דארט.

וואס איז ככלל די הו"א וועלכע נסיון איז מער

והיה ברכה - ביז יעצט האט דער אייבערשטער געבענטשט, און יעצט וועט אברהם אבינו בענטשן, דאס מיינט אז וואס ער וועט זאגן גייט מקוים ווערן. וואו ליגט דא דער נסיון אז דער מדרש זאל אריינקלערן אז ווען דער רבונו של עולם האט געזאגט פאר אברהם אבינו, "קח נא את בנך את יחידך אשר אהבת" (בראשית כב, ב), נאך אזויפיל יארן האט ער זוכה געווען צו יצחק, נאך אזויפיל יארן האט ער זוכה געווען צו א קינד וואס באשיינט די וועלט, גיי ברענג אים ארויף אויף די עקידה, **און עס זאל זיין א הוה אמינא, אז דער נסיון פון לך לך זאל זיין א שטערקערע נסיון ווי די נסיון פון די עקידה?** איך זאג אייך אויבן אויף איז עס בלתי אפשר להבין אז ס'זאל ווערן נתקרב אל השכל.

אבער דער מדרש זאגט דאך פארט אזוי, און ס'איז דאך פארט פון די עשרה נסיונות, און א נסיון ווייסט מען איז נישט קיין לייכטע זאך, מ'דארף האבן רחמי שמים עומד צו זיין בנסיון, מוזן מיר פארשטיין וואס עס איז געווען דער נסיון. און פאר מיר וועלן מסביר זיין דעם נסיון לויט וויאזוי דער אור החיים הקדוש איז עס מסביר, וועלן מיר זאגן נאך איין קשיא וואס מיר האבן שוין אמאל געשמועסט פון דעם, אבער אזוי ווי ס'איז א נייע יאר און דאס ווערט צוריק נתעורר, און מ'גייט

עס ליינען די וואך און מ'לערנט עס, לאמיר עס נאכאמאל אדורך לערנען און פארשטיין.

מלחמת חפשה מלכים

די וואך איז דא די ערשטע וועלט מלחמה. אין די תורה הקדושה איז דא זייער אסאך פסוקים אויף די וועלט מלחמה. ס'איז געווען "בימי אמרפל מלך שנער, אריוך מלך אלסר, כדרלעמר מלך עילם, ותדעל מלך גוים" (בראשית יד, א), און זיי האבן געמאכט א מלחמה, מ'האט מורד געווען איינער אינעם צווייטן, ס'איז געווען זייער א לאנגע צייט די מלחמה. און ביז מ'איז געגאנגען צו סדום, סדום איז געווען פון די רייכסטע שטעט אין די וועלט. און וען אברהם מיט לוט האבן זיך צוטיילט, איז לוט געגאנגען אויף סדום, און די מלכים האבן איינגענומען גאנץ סדום, און זיי האבן אוועקגענומען זייער גאנצע פארמעגן. "ויקחו את כל רכוש סדום ועמורה ואת כל אכלם וילכו". און אויך האבן זיי געגנומען "ויקחו את לוט ואת רכושו" (שם שם, יא, יב), מיליאנען מיליאנען דאלארן האבן זיי אוועקגענומען פון סדום. און נאכדעם האבן זיי געגנומען לוט, און לוט איז דאך שוין אליין געווען א געוואלדיגער עושר, און זיי זענען געגאנגען.

איז געקומען א פליט, און ס'איז א גרויסע מחלוקת ווער דער פליט איז, לויט רש"י (שם שם, יג, ד"ה ויבא) איז עס געווען עוג וואס האט געהייסן פליט ווייל שפלט מן המלחמה, און ער האט פארציילט פאר אברהם אבינו, ויגד לאברם העברי והוא שוכן באלוני ממרא, און ער איז שוין געווען דארט מיט זיינע בעלי ברית אחי אשכול ואחי ענר אין אלוני ממרא. און וישמע אברם כי נשבה אחיו, און ער האט איינגעשפאנט וירק את חניכיו (שם שם, יד), און אין די גמרא (נדרים לב.) איז דא א מחלוקת צו ס'איז געווען דריי הונדערט און אכצן קנעכט, אבער לכאורה בפשטות איז עס נאר געווען אליעזר אליין, און ער איז ארויסגעגאנגען אנטייל נעמען אין די וועלט מלחמה. און ביז יעצט איז שוין אברהם אבינו געזעצן אין אלוני ממרא מיט זיינע בעלי ברית, און מ'דינט דעם רבונו של עולם. און דא האט ער זיך אנגעהויבן צו מישן אין די פאליטיק, און ער איז אריינגעגאנגען אין די מלחמה, ווייל מ'האט געגומען זיין פלימעניק לוט.

און ער איז ארויסגעגאנגען אין מלחמה, און די תורה הקדושה פארציילט ווי ער האט איינגענומען אלעס, "וישב את כל הרכש וגם את לוט אחיו ורכשו השיב וגם את הנשים ואת העם" (שם שם, טז). ער האט אלעס צוריקגעשטעלט אויפן פלאץ, און ער האט געהאט די גאנצע געלט, אלע מענטשן. דער נאמען פון אברהם אבינו איז געווארן יעצט באקאנט מסוף עולם ועד סופו. און די גרויסע סדום מיט זייער גאנצע געלט, און מיט אלע זייערע געגנעראלן, מיט זייער גאנצע מיליטעה, און פון די אלע מדינות, האבן זיי זיך נישט געקענט קיין עצה געבן צווישן זיך, איז געקומען אברהם אבינו מיט אליעזר, און דער רבונו של עולם האט זיי געהאלפן, וויאזוי וויל איך נישט יעצט אריינגיין אין די פרטים, אבער זיי האבן איינגענומען, און זיי האבן געווואונען די מלחמה, און ער האט צוריקגענומען לוט.

ומלכי צדק מלך שלם

פארציילט דער פסוק, ויצא מלך סדום לקראתו אחרי שובו מהכות את כדרלעמר ואת המלכים אשר אתו אל עמק שוה הוא עמק המלך. די מלך סדום איז אקעגן געקומען אברהם אבינו, אבער אברהם איז קודם געגאנגען צו ומלכי צדק מלך שלם און הוציא לחם ויין והוא כהן לאל עליון". און די ערשטע זאך וואס ער האט געטון איז געווען "ויברכהו" ער האט אים געבענטשט, און ער האט אים געגעבן מעשר מכל (בראשית יד, יז, יח, יט, כ).

די געלט פון סדום להלכה

אברהם אבינו איז דאך יעצט א מולטי מיליאנער, אדער א ביליאנער. און קודם די ערשטע זאך האט ער געגעבן פאר מלכי צדק מעשר מכל, מ'געבט מעשר. געוואלדיג. און מ'האט געמאכט א סעודה, און מ'האט זיך געוואונטשן, ס'איז געווען מורא'דיג. יעצט קומען מיר צו די צווייטע חלק מעשה, "ויאמר מלך סדום אל אברם תן לי הנפש והרכוש קח לך" (שם שם, כא). געב מיר נאר די נפשות און דאס געלט קענסטו דיך האלטן. דאס איז זייער נארמאל, **ס'איז אברהם אבינו'ס געלט יעצט, ער האט עס מציל געווען מזוטו של ים (בב"מ כב:), און אין די הלכה איז עס זיין געלט** (בשו"ע חו"מ סי' רנט ס"ז). און פאר א גוי טאר מען נישט צוריקגעבן דאס געלט (סנהדרין עו:), ס'איז דא א איסור פון לא תחנם (דברים ז, ב).

איך האב נישט מיט דיר קיין שייכות

אבער לאמיר זען וואס אברהם אבינו ענטפערט. "ויאמר אברם אל מלך סדם הרימותי ידי אל ה' קל עליון קנה שמים וארץ", ער רעדט פונעם הייליגן באשעפער און ער הייבט זיך אויף, "אם מחוט ועד שרוך נעל צו איך וועל נעמען פון דיר פון א פאדעם ביז א שיך בענדל ואם אקח מכל אשר לך ולא תאמר אני העשרתי את אברם". אבער דאס וואס מ'האט געדארפט אויסגעבן די הוצאות דאס נעם איך יא, "בלעדי רק אשר אכלו הנערים וחלק האנשים אשר הלכו אתי ענר אשכל וממרא" (שם שם, כב, כג, כד) זיי באקומען יא. אבער איך גיי נישט אנרירן קיין איין דאלער פון דיין געלט.

דאס טייטשט, אז אברהם אבינו האלט אז ס'קומט אים נישט? ס'איז נישט זיינס? ס'באלאנגט פאר סדום? דעמאלטס פארוואס פאר זיינע מענטשן ענה, אשכול און ממרא נעמט ער יא? ווייס איך נישט. אבער אז ס'איז זיינס, פארוואס געבסטו עס אים צוריק? דו טארסט דאס דאך על פי הלכה נישט צוריקגעבן (בשו"ע חו"מ סי' רסו ס"א).

וואס איז זייַן פראבלעם אז ער וועט זאגן

און וואס איז זייַן פראבלעם? ולא תאמר אז דו זאלסט נישט זאגן אני העשרתי את אברם. און וואס וועט זיין אז ער וועט יא זאגן? זייט וועז רעכנט זיך אברהם אבינו מיט מענטשן? אברהם אבינו, וואו ער איז געגאנגען און וואו ער איז געשטאנען, האט מען חוזק געמאכט פון אים. אברהם אבינו איז דאך ארויסגעגאנגען קיגן א גאנצע וועלט. ער איז געווען מעבר אחד (במדרש בר"ר מב, ח), די גאנצע וועלט איז געווען קיגן אים. און ער האט טאקע מעורר געווען די מענטשן, און ער האט טאקע געהאט מיט זיך אסאך מענטשן, אלפי אלפים מענטשן. און דא רעכנט ער זיך וואס דער מלך סדום וועט זאגן.

נו, און אז מלך סדום וועט זאגן, און מלך סדום וועט אויך פארציילן אז אים דער גרויסע צולייגער האט מען איינגענומען, און ער איז שיר נישט געהארגעט געווארן, און ער האט פארלוירן די מלחמה. דאס וועט ער נישט זאגן? יעדער ווייסט דאך אבער פון דעם. און נאר די פראבלעם האט יעצט אברהם אבינו, אז ער וועט זאגן "אני העשרתי את אברם"? **וועז איינער זאל קומען צו אונז און זאגן, איך געב דיר פינף מיליאן דאלאר, אבער איך וועל ארומגיין זאגן אז איך האב דיר עס געגעבן. וואס וועלן אונז אים ענטפערן? לייג צו נאך פינף, און נעם ארויס א מאשין מיט א רמקול, מיט א מייק, און שריי וויפיל דו ווילסט, אבער דו געב נאר אהער.**

דעם אויבערשטן'ס הכטחה

קומט רש"י, און זאגט אונז עפעס א מורא'דיגע זאך וואס דאס אליינס דארף מען פארשטיין. פארוואס זאל ער נישט זאגן? פארוואס האב איך מורא "ולא תאמר אני העשרתי את אברם"? ווייל דער אייבערשטער האט דאך מיר צוגעזאגט, איך וועל זוכה זיין צו עשירות, ווייל ס'שטייט "ואברכך", און ממילא וועגן דעם, לאמיר זיך אפשטעלן א רגע צו פארשטיין.

נו, אפשר איז דאס די עשירות פון וואס מ'רעדט, אז דער אייבערשטער האט דיר געשיקט אין מלחמה, און דער אייבערשטער האט געהאלפן מחוץ לדרך הטבע, אז דו האסט געוואונען די מלחמה, און ממילא האסטו יעצט באקומען דאס געלט. ס'איז ממש נישט צו פארשטיין די שקלא וטריא וואס אברהם אבינו האט מיט סדום, פאר ענר אשכול וממרא בעלי ברית אברם, יא. פאר די מענטשן וואס האבן געארבעט,

לייג צו נאך פינף און נעם ארויס א מאשין מיט א מייק און שריי וויפיל דו ווילסט אבער דו געב נאר אהער

יא. איך נישט, ווייל דער אייבערשטער האט מיר צוגעזאגט. נו, **מאן יימר אז די געלט איז נישט וואס דער רבונו של עולם האט צוגעזאגט?** ס'איז דאך געקומען בדרך נס, דאס איז דאך נישט געקומען מיט נאטורליכע כוחות.

די נסיון אין מצרים

קען זיין, אז אברהם אבינו וויל נישט נהנה זיין פון א גוי, ובפרט פון די אנשי סדום וואס זיי זענען געווען רעים וחטאים, קען זיין. אבער לאמיר אביסל צוריקגיין אנהייב פון די פרשה. ויהי רעב בארץ (בראשית יב, י) אברהם אבינו איז אנגעקומען קיין מצרים, און מען האט אוועקגענומען שרה, און "וינגע ה' את פרעה נגעים גדולים ואת ביתו על דבר שרי אשת אברם" (שם שם, יז). און פרעה האט גערופן אברהם, און אים פארגעהאלטן וואס האסטו געטון דא? פארוואס האסטו מיר נישט געזאגט אז זי איז דיין ווייב? שוין, אונטערשטע שורה איז אז אברהם אבינו איז געווען דארט אין מצרים, אין סדר עולם רבה (פרק א') שטייט דריי חדשים, אבער וועז אברהם אבינו איז ארויפגעגאנגען פון מצרים, איז ער געווען כבד מאד, בכסף, בזהב (בראשית יג, ב). און ער האט געהאט כל טוב וכי טוב, פרעה האט אים געגעבן, און ער האט גענומען פון די מצריים.

יעדער האט אים געוואלט געבן

ס'איז א לאנגע אריכות די פרקי דרבי אליעזר (פרק כו) ברענגט אראפ אז אלע מצריים זענען אים נאכגעלאפן, דער האט אים געברענגט אן עבד, דער האט אים געברענגט א שפחה, דער האט אים געברענגט קעש, און דער האט אים געברענגט גאלד, און דער האט אים געברענגט זילבער, וויל פרעה האט זיך געהאלטן פאר א אפגאט, און אזוי ווי ס'איז געווען "וינגע ה' את פרעה נגעים גדולים", און מ'האט געזען די קדושה פון אברהם אבינו, און די גדולה פון זייער פרעה, ביז פרעה האט אים אוועקגעשיקט, און פרעה האט אים נאך געגעבן עפרות זהב, **אבער טראג דיך אפ פון דאנעט ווייל דו שטערסט מיר די ביזנעס.**

מעשה אבות סימן לבנים

צווישן פרעה מיט סדום איז דא א נפקא מינה אזוי ווי צווישן דם מיט צפרדע, וועלכע מכה איז חשוב'ער? פרעה קענען מיר, און מיר גייען אסאך לערנען פון פרעה, וואס זיי האבן געטון אלס פאר כלל ישראל, וויפיל רשעות זיי האבן געטון, "אשר לא ידע את יוסף" (שמות א, ח), זיין כפיות

אני מיינע כוחות העשרתי את אברם מיינע כוחות האבן מיך געברענגט די פארמעגן

טובה אין יוסף וואס יוסף האט אים געראטעוועט. און פון פרעה נעמט ער יא, אבער פון סדום נעמט ער נישט. און נעקסטע וואך (וירא כ, א) וועט עס זיין מיט אבימלך, און פון אבימלך גייט מען ווייטער נעמען געלט.

ווי טיילט זיך עס אפ? וואו איז די הבדלה? וואו יא און וואו נישט? אונז מוז מיר דאך וויסן, ווייל אברהם אבינו לערנט דאך אונז אויס, אז מען זאל פארשטיין "אשר בחרת באברם ומצאת את לבבו נאמן לפניך" (נחמי' ט, ז, ח). **און די רמב"ן זאגט דאך א יסוד פון מעשה אבות סימן לבנים** (בראשית יב, ו, ד"ה ויעבור בשם התנחומא ט) און דאס האט עטליכע פשטים. און איינע פון די פשטים איז אז אונז דארפן זיך לערנען וויאזוי אברהם אבינו האט געטון. ממילא פון וועלכע גוי זאל מען יא נעמען מתנות? און פאר וועלכע גוי זאל מען זאגן ניין? און וואס זאגט דא אברהם אבינו?

וויל איך אייך זאגן וואס דער אייבערשטער האט מיר חונן דעת געווען, **און ס'איז ביי מיר זייער א חשוב'ע תורה, ווייל ס'איז געווען פון די לעצטע תורות וואס איך האב געזאגט פאר מיין טאטע זכרונו לברכה, און ער איז געווען זייער איבערגענומען פון די תורה.**

אברהם אבינו לערנט אונז אויס דא א מורא'דיגן יסוד היסודות. און דאס איז א פראבלעם וואס באגלייט א מענטש, און מיט דעם וועלן מיר צוריקגעקומען וואס אברהם אבינו האט געפרעגט "מי בעל הבירה?", און מיט דעם וועלן מיר פארשטיין אז אין די נסיון פון לך לך איז דא א הוה אמינא אז ס'איז געווען א גרעסערע נסיון ווי די נסיון פון די עקידה.

אברהם אבינו איז אראפגעגאנגען אין מצרים, מ'האט אוועקגענומען שרה, און "וינגע ה' את פרעה נגעים גדולים ואת ביתו על דבר שרי אשת אברם". און מענטשן האבן אים געגעבן גרויס געלט, און ער האט גענומען דאס געלט. און ער האט נישט געהאט קיין שום פראבלעם מיט די געלט. דא איז אברהם אבינו ארויס אין א מלחמה, און ער האט זיך געשלאגן. ס'איז געווען גרויסע נסים, אבער ס'איז געווען "וירק את חניכיו", ער איז פאקטיש ארויסגעגאנגען אין א מלחמה, און דער מלחמה האט ער געוואונען. און יעצט איז אברהם אבינו געווארן מורא'דיג מפורסם. ביז יעצט איז ער אויך געווען געוואלדיג מפורסם, אבער יעצט איז ער נאך געווארן מפורסם אז מענטשן האבן געכאפט א פחד פון אים, מ'האט געוואוסט אז מ'קען זיך מיט אים נישט אנהייבן. און אברהם אבינו האט באקומען יעצט פי כמה, ווייל סדום איז געווען זייער רייך, און די גאנצע געלט האט ער באקומען, מ'האט גארנישט קיין השגה וויפיל געלט דארט איז געווען.

כלייב דבוק אינעם אויבערשטן

אברהם אבינו זאגט דא א מורא'דיגע יסודות'דיגע זאך. דער מענטש, וועלן ער איז אן ארימאן, איז ער מורא'דיג דבוק אינעם אויבערשטן. וועלן א מענטש אפילו וועלן ער באקומט געלט, ער ווייסט אבער אז ס'איז נישט פון זיינע כוחות, איז ער נאך אלס מורא'דיג דבוק אינעם אויבערשטן, ער דאנקט דעם אויבערשטן כסדר. **אבער וועלן א מענטש גייט ארויין אין געשעפטן, און וועלן א מענטש ארבעט אליינס, און ער ארבעט זיך ארויף, קומט ער צו א מצב אז ער אליין הייבט אן צו באוואונדערן זיינע כוחות און זיינע געלונגענקייטן, און ער אליינס הייבט אן צו טראכטן "כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה" (דברים ח, יז).**

אני כוחי ועוצם ידי

אברהם אבינו זאגט דא, קודם די געלט באלאנגט פאר אים, "ויתן לו מעשר מכל", און ער גיבט פאר שם זיין חלק צדקה, און ער גיבט פאר ענר אשכול וממרא זייער חלק. אבער אברהם זאגט פאר סדום, איך גיי נישט נעמען קיין איין פרוטה פון די געלט, ווייל ולא תאמר "אני" - פאר אברהם גייט נישט אן וואס סדום זאגט, זאל ער זאגן וואס ער וויל. אים אינטערסירט וואס א גוי וועט גיין זאגן דארט אין סדום?

ער האט מורא געהאט אויף זיך, אז וועט ער זאגן דער "אני" איז העשרתי את אברם. אברהם אבינו זאגט אז איך וועל אנרירן דאס געלט אויף וואס איך האב מיך געשלאגן, וועט דער סוף זיין אז איך וועל מיך באוואונדערן, און איך וועל זאגן "אני", מיינע כוחות, "העשרתי את אברם", מיינע כוחות האבן מיך געברענגט די פארמעגן.

זאגט רש"י, דער אויבערשטער האט מיר צוגעזאגט עשירות "ואברכך", די גרעסטע עשירות איז אז איך בין דבוק אינעם הייליגן באשעפער. דער אויבערשטער האט מיר געזאגט אז ער וועט מיר געבן ממון, אבער דער ממון, דאס גייט מיך פורד זיין און דאס גייט מיך דערווייטערן פונעם הייליגן באשעפער. און דאס וויל איך נישט אנרירן.

פון טון דעם רצון ה' דערלייגט מען נישט

און וואס מיינט עטץ? "אחר

הדברים האלה", נאך די ווערטער וואס אברהם אבינו האט געזאגט, **האט אים דער אייבערשטער געזאגט, "אל תירא אברם אנכי מגן לך שכרך הרבה מאד"** (בראשית טו, א). דאס איז געווען דער יסוד וואס אברהם אבינו לערנט אונז אויס, "ולא תאמר אני העשרתי את אברם". ער איז געווען גרייט מוותר צו זיין אויף צענדליגע מיליאנען דאלארן אז ער זאל נישט קומען צו א מצב פון דעם "אני" מיינע כוחות.

על מנת לקבל פרס

אברהם אבינו האט דא געהאט א מורא'דיגע נסיון פון "לך לך מארצך", אזוי זאגט דער אור החיים הקדוש. וואס איז געווען זיין נסיון? ווייל א נסיון מיינט וועס ס'קומט אן שוועה. אבער מ'זאגט פאר אברהם אבינו, גיי, דו גייסט ווערן אן עושר, גיי, דו גייסט ווערן א גרויסע רבי, גיי, דו גייסט זוכה זיין צו א קינד. גיי איך דאך שוין פאר מיר, איך גיי דאך שוין נישט פאר'ן הייליגן באשעפער, איך האב דאך שוין דא אייגענע אינטערעסן.

ווייל אזוי האט דער אויבערשטער געהייסן

קומט דער אור החיים הקדוש (בראשית יב, ד, ד"ה עוד ירצה להיות) און ער איז אונז מסביר די נסיון פון אברהם אבינו, און וואס איז געווען? וילך אברם כאשר דבר אליו ה' (שם יב, ד). אברהם אבינו איז געווען דא בכח זיך פורד צו זיין פון די אלע הבטחות, אז איך גיי נישט ווייל איך גיי געהאלפן ווערן מיט א קינד, איך גיי נישט ווייל איך גיי זיין א גרויסער מענטש, איך גיי נישט ווייל איך גיי זיין א גרויסער עושר. **איך גיי צוליב איין זאך, "כאשר דבר אליו ה'", ווייל אזוי האט מיר דער אייבערשטער געהייסן, און נאר פאר דעם גיי איך, און קיין אנדערע אינטערעסן האב איך נישט.** דאס איז אונז מגלה דער הייליגער אור החיים הקדוש.

א היכי תמצא אויף די דורות מבול והפלגה

אברהם אבינו דרייט זיך אין א וועלט פון אזויפיל בעלי תאוה. אברהם אבינו זעט א דור הפלגה. און אברהם אבינו פארשטייט נישט, זיי האבן דאך געזען דעם רבונו של עולם, זיי האבן דאך מיטגעלעבט א מבול, נח איז דאך נאך דא, שם איז נאך דא, שם איז דאך א קדוש עליון ומלכי צדק מלך שלם. וויאזוי קען זיין אז די מענטשן זענען נישט דבוק אינעם הייליגן באשעפער? אברהם אבינו איז עוסק אין עבודת ה', ער לעבט מיטן אויבערשטן, ער שפירט דעם "כי הם חיינו, כי הוא חייך ואורך ימיך" (דברים ל, כ). און ער פארשטייט נישט.

ברענגט אראפ דער תפארת שמואל (לך א, ד"ה ובזה אולי נוכל). דער תפארת שמואל איז געווען א זון פונעם הייליגן ישמח ישראל, און ער איז מסביר וואס אברהם אבינו פארשטייט נישט. וויאזוי עס קען זיין אז נאכדעם וואס מ'האט מיטגעמאכט א מבול, און נאך א דור הפלגה, וויאזוי קען זיין אז זיי זענען נישט נתקרב געווארן און זיי לעבן נישט מיטן רבונו של עולם? וועט מ'איז "ואנכי הסתר אסתיר" (דברים לא, יח), מ'דארף נאך זוכן דעם רבונו של עולם, קען מען עס נאך פארשטיין. אבער דא האט מען דאדך געזען בגלוי אז ס'איז דא א באשעפער אויף דער וועלט ס'איז נישט געווען קיין זאך וואס מענטשן זעען נישט, ס'איז דאך געווען "בינו שנות דור ודור" (דברים לב, ז), דור המבול, דור הפלגה. מ'האט זיך געזען אז דער רבונו של עולם האט אפגעווישט א וועלט, מ'האט געזען ווי מ'האט זיי צושפרייט. דאס האט אברהם אבינו נישט פארשטאנען.

דער אנכי איז עומד ביני וביניכם

און עטץ ווייסט'ס וואס דער רבונו של עולם האט אים געענטפערט? אני הוא בעל הבירה, אנכי עומד בין ה' וביניכם (דברים ה, ה). וויאזוי קען זיין אז א מענטש שפירט נישט קיין לעכטיגקייט אין די תורה? וויאזוי קען זיין אז א מענטש שפירט נישט קיין דביקות אינעם הייליגן באשעפער? וויאזוי קען זיין אז א מענטש לעבט נישט מיט קיין מצוה? עס שטייט דאך "כי הם חיינו".

אבער ס'איז דא א זאך וואס איז פורד, ס'איז דא א זאך וואס טיילט אפ א איד צווישן אים מיטן רבונו של עולם. וועט מ'איז פארנומען מיטן "אני", וועט מ'איז פארנומען מיט די אייגענע אינטערעסן, מ'איז כסדר פארנומען וואס וועל איך האבן פון דעם? וויפיל כבוד גיי איך באקומען? וויפיל געלט גיי איך מאכן? ווי לאנג א מענטש איז פארנומען מיטן "אני", איז עס אנכי עומד בין ה' וביניכם.

דער חטא פון ונעשה לנו שם

דער דור הפלגה איז געלעגן אין כבוד, אזוי ברענגט אראפ דער הייליגער קאזשניצער מגיד, און דער שפת אמת ברענגט עס אויך אראפ (נח תרנ"ו ד"ה כתיב בשם אמו"ז בשם המגיד מ'קאזניץ). אלעס איז געווען ארום "ונעשה לנו שם" (בראשית יא, ד), וואס מענטשן וועלן זאגן. זיי האבן געווואוסט אז ס'איז דא א רבונו של עולם, זיי זענען נישט געלעגן אזוי אין קיין תאוה. אבער זיי זענען געווען פארנומען מיט "ונעשה לנו שם", צו זיין גרויס.

די דור הפלגה האט געבויעט כתי מדרשים

ס'איז שווער צו זאגן, אבער דער זוהר הקדוש זאגט עס. דער זוהר הקדוש זאגט (ח"א כה:) אז א חלק פון די חטא פון די דור הפלגה איז געווען, **אז זיי האבן געוואלט בויען בנינים הבה נבנה לנו עיר ומגדל, בתי מדרשות, בתי כנסיות, זיי האבן נאך אריינגעגעבן א ספר תורה מיט א עטרה, אבער מיטן רבונו של עולם האט עס נישט געהאט קיין שייכות,** ס'איז נאר געווען אלעס צוליב "ונעשה לנו שם".

און דאס איז וואס אברהם אבינו האט זיך געוואונדערט, "מי הוא בעל הבירה?" פארוואס ברענט נישט קיין פייער? ער האט געזען די מענטשן, און ער האט זיי נישט פארשטאנען. האט אים דער אייבערשטער געזאגט, "אני הוא בעל הבירה". **דער "אני" טיילט זיי אפ פונעם רבונו של עולם מיטן מענטש, און וועגן דעם קענען זיי זען דעם רבונו של עולם, מ'קען שפירן דעם רבונו של עולם, מ'קען אלעס זען. אבער ווילאנג ס'איז דא דער "אני", דער "אנכי" איז דא א פירוד.**

וועגן דעם איז לך לך א גרעסערע נסיון

און דאס איז געווען דער גרויסע נסיון פון אברהם אבינו פון "לך לך מארצך", אז ער האט געקענט נעמען די אלע הבטחות און זיך אפטיילן פון דעם, און זיך פורד זיין פון דעם, נאר "וילך אברם כאשר דבר אליו ה'". ביז דער מדרש אליינס ווייסט גארנישט וועלכע ס'איז א גרעסערע נסיון צו די נסיון פון די עקידה, ווייל דארט גייט ער דאך שחט'ן זיין זון, וואס אויף דעם איז דאך נישט דא קיין שום אינטערעסען, דארט האט ער נישט געדארפט ארבעטן אויף דעם חלק זיך פורד צו זיין פון שכר. און די מדרש לערנט אונז מיט די הוה אמינא א מורא'דיגע לימוד.

זהו מתלמידיו של אברהם אבינו

און דאס איז וואס אברהם אבינו לערנט אונז אויס, וויאזוי מיר קענען זוכה זיין צו "ואברהם זקן בא בימים וה' ברך את אברהם בכל" (בראשית כד, א), אז ער האט געהאט לעכטיגקייט, און ער האט געהאט "אורה ושמחה וששון ויקר" (אסתר ח, טז), ער איז געווען דבוק אינעם הייליגן באשעפער.

דאס איז נאר אז מען וועט הדבק בדרכיו, אז מ'זאל זיין מתלמידיו של אברהם אבינו (אבות פ"ה מ"יט), אז דער "אני" זאל מען עוקר מן השורש זיין, און מ'זאל נישט זוכן אין יעדע זאך וואס איך וועל האבן פון דעם, וויאזוי ער וועט מיך מכבד זיין, און וויפיל כבוד איך גיי האבן. **דעמאלטס איז מען זוכה צום "אור פני מלך חיים", דעמאלטס איז מען זוכה צו זיסקייט און לעכטיגקייט, אז "וה' ברך את אברהם בכל".**

ואברכך פיט השפעות טובות

זאל דער רבונו של עולם טאקע העלפן, אז כולנו ביחד זאלן מיר זוכה זיין צו דעם, לעשות נחת רוח להבורא יתברך שמו, **און מיר זאלן טאקע זוכה זיין צו די ברכה פון "ואברכך", אז יעדער זאל זוכה זיין צו בני חיי ומזוני, ווייל מיט דעם קען מען מיט הרחבת הדעת לעבוד את ה' אלקינו,** און דורך דעם וועלן מיר זוכה זיין מקרב צו זיין די גאולה שלימה אז ס'וועט זיין "הרחמן הוא ינחילנו ליום שכולו שבת", במהרה בימינו ונאמר אמן.

המשך מעמוד ב

שבת. אזוי האט ער געזאגט.

און וואס איז טאקע די פשט פון דעם? נאר מען קען עס פארשטיין מיט דעם אז איינע פון די זאכן פון שבת איז "וכבדתו" (ישעי' נח, יג), דאס טייטשט אז מ'דארף מורא'דיג מכבד זיין דעם שבת. און וויאזוי איז מען מכבד דעם שבת? "בכסות נאה" (שבת קיג.). וויבאלד די שבת ארבעט אויף צוויי אופנים: ס'קען אמאל קומען פרייטאג צונאכטס און מ'שפירט נישט גארנישט, אזויווי א געהעריגע וואכנטאג. מ'שפירט נישט עפעס קיין קדושה, מ'שפירט נישט עפעס א התרוממות הנפש ביי מזמור שיר ליום השבת טוב להודות לה' (תהלים צב, א, ב), פארוואס? ווייל אויב גרייט מען זיך נישט צום שבת און מ'איז נישט מכבד דעם שבת, גייט נישט די שבת אויף צוריק, דאס איז אזא בחינה וואס גייט אזוי אהין און צוריק, אויב געבט מען פארדעם באקומט מען פון דעם.

ממילא, דורך דעם וואס מ'טוט אן די בגדי שבת, איז מען מכבד דעם שבת, געבט די שבת אריין אזא מין קדושה אין א מענטש. און ממילא האב איך מיט דעם געזאגט, אז מיט דעם פארשטייט מען וואס דער ירושלמי זאגט אז ער דערקענט נישט די בגדים פונעם בעל הבית, פארוואס, ווייל די בגדים ברענגען אריין א נייע צורה אין א מענטש. און ממילא זעט מען דאך אפילו אין לומדות, אין די הלכה, אז שבת קודש באקומט יעדער איינער א מאור פנים, און יעדער באקומט א מורא'דיגן אוור.

אין נתיבות שלום ברענגט ער אראפ (חלק ב' עניני שבת ד"ה כנסת ישראל) א מורא'דיגע מאמר פונעם קוברינער (הר"מ), און ער זאגט אויף דעם וואס עס שטייט ביני ובין בני ישראל אות היא לעולם (שמות לא, יז), האט ער געפרעגט וואס איז די אות? א אות איז א בונד. וואס טייטש א בונד? וועלן האט מען גענאכט דעם קשר? ביני ובין בני ישראל. דער אייבערשטער האט געמאכט א בונד מיט אברהם אבינו ביי די ברית בין הבתרים, און צוויי מאל מיט כלל ישראל ביי מתן תורה, און שפעטער ביי די קבלת ערבות. אבער למעשה זאגט ער דא אז ער מאכט מיט יעדן איינעם מבני ישראל דעם אות. וואס איז די פשט?

זאגט ער, אז די נשמה קומט דאך פון תחת כסא הכבוד. די נשמה קומט פונעם עולם העליון, פונעם אור אין סוף. די נשמה קומט פון א מורא'דיגע מקום גבוה מעל גבוה, וואס אויף דעם זאגט די משנה (אבות פ"ד מ"יז) "יפה שעה אחת בעולם הבא מכל חיי העולם הזה". ס'איז א

מורא'דיגע הרגשה וואס מ'קען זיך נישט פארשטעלן וואס עס מיינט תענוגי עולם הבא, וואס עס מיינט "להתענג בתענוגים", וואס עס מיינט "צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה".

מען זעט אמאל אז מיר זענען אויך גרייט פאר אן עונג רוחני, מוותר צו זיין פאר באקלעמליכקייטן פונעם גוף, למשל ווען מען גייט צו א רעבין ס'איז צוקוועטשט מ'שטיפט זיך ס'איז ווייט פון באקוועם, און אנשטאטס דעם קען מען זיין אין א שכנות'דיגע בית המדרש ווי עס איז דא בריוח פלאץ, אבער מ'איז דאס מוותר כדי צו האבן א תענוג רוחני.

נו, שטעל דיר פאר די נשמה וואס איז חצובה מתחת כסא הכבוד, ס'איז נהנה מזיו השכינה. מ'קען זיך נישט פארשטעלן וואס דאס מיינט. ס'איז ממש אזא שטיק רוחניות, אזא גדלות, שאין גדול ממנו.

און אויפאמאל רופט מען אים אויס און מ'זאגט אים דו דארפסט אראפגיין אונטן. פרעגט ער וואו גייט מען? אין אמעריקע. וויאזוי קוקט אויס אמעריקע אין די גאסן? לאמיר בעסער נישט רעדן. און ווען מ'דארף גיין ארבעטן. וויאזוי קוקט מען אויס ביים ארבעטן? מ'הייבט אן אראפצולייגן א מקום נחשים ועקרבים, מלא תאוות, קנאה, מיט מחלוקת, מיט אלעם. און די נשמה הייבט אן צו ווייגען, ער וויל נישט אראפגיין. פון וואו שלעפסטו מיך אוועק? דו קענסט מיך נישט אוועקשלעפן. אונז ווייס מיר אז מענטשן זענען גרייט צו צאלן גרויס געלט פאר א זיץ אין ביהמ"ד, איי ער וועט זיך נישט קענען רירן א גאנצן דאוונענען, און די קינדער וועלן זיך קוים קענען באוועגן דארט. מיט דעם אלעם וויל ער נישט מוותר זיין און גיין אין א בית המדרש וואו מ'וועט אים געבן צוויי גאנצע טישן מיט פיר בענק. וויל ער נישט. און שטעלטס ענק פאר וויאזוי די נשמה וויל נישט אראפקומען, די נשמה וויינט געפערליך.

און דער אייבערשטער זאגט פאר די נשמה, זארג נישט, ס'קומט א שבת. שבת גייסטו זיין אזוי ווי דא. און מ'מאכט מיט יעדע נשמה א אות, א קשה, א בונד, אמיץ וחזק. אז שבת קודש גייט זיין אז תתענג על ה' (ישעי' נח, יד), שבת קודש וואס עס איז "ויברך אלקים את יום השביעי", אבער נישט סתם נאר "מעין עולם הבא". און דער בית אהרן זאגט (בליקוטים ד"ה מעין, בשם הרה"ק ר"ר ברוכ'ל מ'מעזיבוש זצוקללה"ה) אז דער עולם הבא איז א מעין פונעם שבת ער זאגט דארט אז שבת איז דער מעיין די קוואל פון עולם הבא אז שבת איז נאך גרעסער.

און דער בן איש חי זאגט (שנה שניה, בהקדמה לפרשת שמות בשם המקובלים) אז ווען איינער לערנט א שעה שבת איז עס אזוי ווי טויזנט שעה אינמיטן די וואך, און דער חתם סופר זאגט אז דער יום השבת איז אזוי ווי אלף ימים, אזוי ווי ס'איז געווען בזמן שבית המקדש הי' קיים. יעצט רעכנט'ס אויס וואס מ'קען אלס אויפטון אינעם וביום השבת שישו ושמחו.

א גאנצע וואך איז דא אסאך תירוצים. אבער שבת, וביום השבת בא שבת בא מנוחה (רש"י בראשית ב, ב, ד"ה ויכל), ס'איז מנוחה ושמחה אור ליהודים. לאמיר עס אויסנוצן כדבעי למהוי. לאמיר זיך פארשטעלן ווי גרויס עס איז ווען מ'זאגט אויס גאנץ תהלים אינעם שבת, עס ווערט געראכנט אזוי ווי טויזנט מאל תהלים. מען זאל אריין טראכטן וויפיל דאס איז אלס ווערט. אבער דאס אלעס וועגדט זיך אין די הכנה און אין די התעוררות וואס מען האט געמאכט פארן שבת, און דער אייבערשטער וועט העלפן אז ס'וועט נשפע ווערן מיטן כח פונעם הייליגן שבת אלע השפעות טובות.

פטרון השבוע

פרשת לך לך

נתנדב על ידי

מו"ה ר' פייוול אונגאר הי"ו

לרגל שמחת נישואי בנו החתן בשטומ"צ

זכות לימוד תורה דרבים יעמוד לו ולב"ב להתברך בבני חיי ומזוני רויחי מתוך בריות גופא ונהורא מעליא וירווה רב תענוג ונחת מכל יוצ"ח אמן

נסדר ונכתב על ידי מכון

דרוש דרש

durishwriting@gmail.com

לתרומות והנצחת גליון לשבוע או לחודש ולשלוח הערות והארות וכן לקבלת הגליון ניתן לפנות להמכון על durishwriting@gmail.com / 347.860.3112